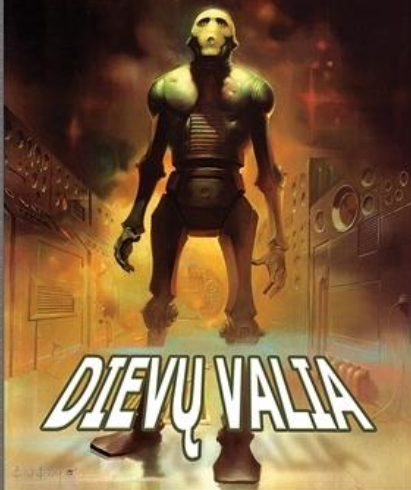

SF

erikas

Clifford D. Simak

433

PASAULINĖS FANTASTIKOS AUKSO FONDAS

Knygute.lt

Clifford D. Simak
DIEVŲ VALIA

Mokslinės fantastikos romanas ir apysakos

Netolimoje ateityje įvyks bemaž stebuklas
- nežinia kaip išnyks beveik aštuoni
milijardai žmonių. Žemėje liks tik robotai,
indėnų gentys ir saujelė žmonių.

Praėjus beveik 5000 metų Žemėje ima
dėtis dar keistesni dalykai: žemiečius
aplanko ateivis, panašus į kirminų pilną
indą, sugrižta žmogus, teigiantis, jog
pabuvojo Galaktikos centre ir išvydo ten
tūnantį Blogio įsikūnijimą. Be to, pareiškė
žinąs, kur yra dingusieji Žemės žmonės...

Iš anglų kalbos vertė VIOLETA LAURYNAITĖ
VLADA BAUBONIENĖ

Serija "Pasaulinės fantastikos Aukso fondas"
433 tomas. Serija įkurta 1990m.

Clifford D. Simak - A CHOICE OF GODS
New York, Berkley Book, 1973

Copyright © by Clifford D. Simak, 1972

Cover art copyright © Ken Kelly, 1990

Vertimas į lietuvių kalbą © leidykla "Eridanas", 2008

Elektroninė versija © Knygute.lt, 2012

Turiny

DIEVŲ VALIA

BEGALINIAI PASAULIAI

IMIGRANTAS

DIEVŲ VALIA

1

2185-ieji metai, rugpjūtis: Taigi mes pradėjome iš naujo. Tiesą sakant, pradėjome prieš penkiasdešimt metų, bet tuomet šito dar nesuvokėme. Tada dar ruseno viltis, jog liko daugiau žmonių ir galėsime toliau gyventi kaip gyvenę. Sukrėtimui praėjus, ėmėme aiškiau mąstyti bei protingiau planuoti, todėl įtikėjome, jog viskas toliau tekės sava vaga. Pirmiems metams baigiantis, jau turėjome suvokti, kad tai neįmanoma; po penkerių metų turėjome būti pasiruošę tą pripažinti, tačiau to nepadarėme. Iš pradžių atsisakėme tuo patikėti, bet kai nebeliko kitos išeities, tik susidurti akis į akį su realybe, mus užvaldė aklas ir beprasmiškas tikėjimas. Nebegalėjome atkurti ankstesnio gyvenimo būdo; mūsų liko pernelyg mažai, be to, nė vienas nenusimanėme apie senąsias technologijas, todėl nesugebėjome jų atkurti. Tos technologijos buvo labai sudėtingos, specializuotos bei per daug kruopščiai valdomos, kad pajėgtumėme jas perprasti ir jomis pasinaudoti. Tam reikėjo daug darbininkų, kurie ne

tik žinotų, kaip paleisti tuos įrenginius, bet ir pajęgtų aprūpinti juos energija. Mes dabar viso labo maitėdos, besimaitinantys praeities lavonu, bet greitai iš jo teliks kaulai ir galiausiai turėsime manytis patys. Bėgant metams, atkūrėme ir atradome senesnes bei elementaresnes technologijas, pritaikytas paprastesnei gyvensenai. Šių pagrindinių, esminių įgūdžių dėka galbūt netapsime visiškai barbarais.

Niekas nežino, kas iš tiesų nutiko, bet mes vis vien stengiamės sukurti viską paaiškinančią teoriją. Tik bėda, kad visos teorijos yra viso labo paprastos spėlionės, kurioms koją pakiša klaidingas metafizikos supratimas. Žinome tik du paprastus faktus. Pirma, prieš penkiasdešimt metų didžioji žmonijos dalis arba kažkur iškeliavo pati, arba ją išgabeno. Iš daugiau nei aštuonių milijardų žmonių - mūsų išties gyveno gerokai per daug - liko vos keli šimtai. Šiame name, kuriame aš dabar sėdžiu ir rašau šiuos žodžius, gyvena šešiasdešimt septyni žmonės, nes kaip tik tą vakarą, kai viskas įvyko, pas mus prigūžėjo kviestinių svečių, su kuriais šventėme mano dvynių vaikaičių - Džono ir Džeisono Vitnių - pilnametystės sukaktį. Iš visų Lyč Leiko rezervato indėnų liko apie tris šimtus. Dabar su jais matomės retai,

kadangi jie pakankamai džiugiai vėl leidosi klajoti, kaip ir jų protėviai. Mano manymu, toks apsisprendimas indėnams suteikė daug galimybių. Kartkartėmis mus pasiekia gandai, kad ir kitur išliko maži žmonijos lopšeliai (tokius gaudus dažniausiai atneša robotai), bet nuvykę į nurodytą vietą nerandame nei žmonių, nei kokių nors ženklų, liudijančių, kad ten kieno nors būta. Tai, be abejo, nieko neįrodo. Suprantama, kažkur Žemės planetoje išliko ir kitų žmonių, bet mes net nenutuokiame, kur jie yra. Dabar, net išgirdę įvairius gaudus, mes jų nebeieškome, nes panašu, jog kitų žmonių mums nebereikia. Per tuos metus apsipratome ir mus pradėjo džiuginti paprasta gyvenimo kaime rutina.

Robotai vis dar gyvena tarp mūsų, nors net neįsivaizduojame, kiek jų yra. Tikriausiai liko visi iki tol sukurti robotai. Jie niekur nedingo. Bėgant metams keli iš jų atvyko pas mus, įsikūrė ir pradėjo dirbti visus darbus bei tvarkyti namus, kad mums būtų lengviau gyventi. Tiesą sakant, robotai tapo mūsų bendruomenės dalimi. Kartais kai kurie trumpam iškeliauja kitur, o jų vietą užima atklydę svetimi robotai. Vieni iš jų čia apsistoja visam laikui, o kiti pa-buvę vėl patraukia toliau. Nenutuokiantys apie

mūsų situaciją, gali pagalvoti, kad robotai yra ta darbo jėga, kurios mums reikia išlaikyti bent mažytį, svarbiausią, išlikusių senųjų technologijų sektorių. Tikėtina, jog robotai gali išmokti reikalingų įgūdžių, tačiau tarp mūsų nėra nė vieno, žinančio, kaip juos išmokyti naujų dalykų. Net jei ir atsirastų toks žmogus, aš pagrįstai abejoju ar pavyktų. Robotai nenusimano apie technologijas. Juos tokius sukūrė. Juos sukūrė tam, kad jie puoselėtų žmonijos tuštybę ir išdidumą, jog tenkintų keisčiausius žmonių troškimus, rodos, neatskiriamus nuo žmogaus ego - poreikio turėti šalia kitus žmones (arba jų kopijas), kurie tenkintų jų įgeidžius, vergus, kuriuos galėtų valdyti, žmones, kuriems vyras, moteris (ar vaikas) galėtų įsakinėti ir taip susikurti iliuziją, kad jie pranašesni už kitus. Robotus sukūrė tam, jog jie tarnautų kaip virėjai, sodininkai, padavėjai, kambarinės ar liokajai (aš niekada iki galo nesupratau, kas iš tiesų yra liokajus) - įvairios paskirties tarnai. Robotai - tarnai ir nelygiaverčiai pašnekovai, niekada neprieštaraujantys vergai. Manau, kad robotai ir toliau tarnauja mums kaip vergai, nors abejoju, jog jie tą suvokia; vertybes jiems įrašė žmonės, tačiau jos skiriasi nuo mūsų. Robotai jaučiasi laimin-

gi, galėdami mums patarnauti; būdami dėkingi už pasitaikiusią progą vėl kažkuo rūpintis, jie tiesiog brukte brukta mums savo paslaugas bei neslepia džiaugsmo, kad rado naujus šeimninkus, galinčius pakeisti senuosius. Vis dėlto taip kalbėdamas turiu galvoje tik mus, nes su indėnais situacija visiškai kitokia. Robotai indėnų draugijoje jaučiasi nejaukiai, o indėnai, neperdėsiu sakydamas, tiesiog bjaurisi jais. Robotai tapo baltaodžių kultūros dalimi ir mes juos mielai priimame, kadangi technologijos mums jau seniai nesvetimos. O indėnams jie viso labo purvini bei atstumiantys pašaliečiai, su kuriais nesinori turėti jokių reikalų. Aptikę nors vieną robotą savo stovykloje, indėnai tučtuojau išstumia jį lauk. Mums tarnauja tik keli robotai, bet jų turėtų būti tūkstančiai. Robotus, negyvenančius su mumis, įpratome vadinti laukiniais, nors abejoju ar jie išties tokie. Dažnai, pažvelgę pro langą, sėdėdami kieme ar išėję pasivaikščioti, pastebime grupes laukinių robotų, kurie skuba it akis išdegę, tarytum turėdami svarbų tikslą ar nekantraudami kuo greičiau kažkur nuvykti. Mes taip ir nepajėgėme nustatyti, kur jie skuba ir koks jų tikslas. Apie laukinius robotus sklando keistos istorijos, bet tai tik kalbos be jokių įrodymų, todėl

neverta čia jų pasakoti.

Minėjau, kad žinome du faktus, bet užsimiršau pasakodamas pirmąjį. Štai kitas faktas: dabar gyvename nepalyginti ilgiau. Niekas negali to paaiškinti, bet kažkodėl senėjimo procesas jei ne sustojo, tai akivaizdžiai sulėtėjo. Per tuos penkiasdešimt metų nei aš, nei bet kuris kitas žmogus nė kiek nepasenome. Jei ir atsirado dar keli žili plaukai mano galvoje, tai aš negalėčiau jų rasti; jei po penkiasdešimties metų einu šiek tiek lėčiau, tai nepastebiu to. Šešiasdešimt metų man buvo tada ir dabar yra tiek pat. Jaunuoliai bręsta kaip ir anksčiau, bet vos tik sulaukia pilnametystės, atrodo, nustoja senti. Mūsų vaikaičiai, kurių dvidešimt pirmąjį gimtadienį atšventėme prieš penkiasdešimt metų, nepaseno nė viena diena. Savo išvaizda jie nesiskiria nuo savo vaikų ir vyriausiųjų vaikaičių, todėl kartais tokiems kaip aš pasidaro neramu, nes visą gyvenimą senome ir net negalvojome, jog tai gali pasikeisti. Vis dėlto, nors tai ir trikdo, aš dėl to nepurkštaju, kadangi nustojus senti sugrįžo neįtikėtinai puiki sveikata. Iš pradžių labai nerimavome, kad, dingus visiems žmonėms, susirgę negalėsime kaip visada kreiptis į daktarą ar prireikus patekti į ligoninę. Laimei, pailgėjus gyvenimo

trukmei, laikotarpis, per kurį moterys gali susilaukti vaikų, išliko toks pats, kaip ir prieš tai. Matyt, potencialių kiaušinėlių ląstelės nustoja daugintis moters organizme kaip ir įprasta, maždaug po trisdešimties brandaus gyvenimo metų.

Beveik nėra abejonės, kad žmonių dingimas ir pailgėjusi gyvenimo trukmė - tiesiogiai susiję dalykai. Ir nors visi esame dėkingi už ilgesnį gyvenimą ir už tai, jog ištuštėjus mūsų perpildytai planetai nebejaučiame socialinio spaudimo, kai kurie iš mūsų jaudinasi dėl tikrosios, už viso to slypinčios prasmės. Kartais, užslinkus nakčiai, gulime tamsoje nesumerkdami akių, galvojame apie visa tai ir, nors metams bėgant atsigavome po sukrėtimo, kartais vis dar bijome.

Taigi šį rugpjūčio rytą, besibaigiant dvidešimt antrajam amžiui po Kristaus gimimo, aš pradėdau rašyti žurnalą, kuriame išsamiai aprašysiu savo prisiminimus apie tai, kas įvyko. Kažkam reikia atlikti šį darbą ir, kaip vyriausias šių namų gyventojas, sulaukęs šimto dešimties chronologinių metų, manau, jog šiuos žodžius turėtų užrašyti mano ranka. Jei, prisiminimams dar neišblėsus, niekas neįamžins to, kas nutiko žmonijai, laikui bėgant viskas

2

Jis neįstengė užmiršti paskutinio lokio, tačiau, keista, niekaip negalėjo prisiminti, kas iš tiesų įvyko. Paskutines kelias dienas vaikas daugiau apie nieką kitą negalvojo, tik stengėsi prisiminti, tačiau atsakymo taip ir nerado. Žvėris tūnojo gilioje upės vagoje ir, netikėtai išniręs, užklupo jį nepasiruošusį. Lokys stovėjo per arti, todėl pabėgti nebuvo nė mažiausios galimybės. Vaikinas neabejojo, kad ne strėlė užmušė žvėrį, kadangi jis turėjo per mažai laiko gerai nusitaikyti, o ir pačią strėlę įstatė paskubomis. Vis dėlto lokys, nugriuvęs beveik prie pat jo kojų, nudvėsė. Tą akimirką, prieš nustimpant lokiui, kažkas nutiko, ir būtent šito jaunas vyras niekaip negalėjo prisiminti. Jis tvirtai tikėjo, kad kažką padarė, bet nė nenučiuokė, ką būtent. Kartais atsakymas beveik iškildavo į paviršių, bet staiga vėl nugrimzdavo į sąmonės gelmes, tarytum jis neturėtų to prisiminti arba tiesiog jam pačiam būtų geriau, jei viskas liktų nežinioje, lyg jo vidinės užslėptos mintys neleistų jam sužinoti teisybės.

Numetęs savo ryšulį, atrėmė į jį lanką. Žvelgdamas į besidriekiantį, skardžiais apjuostą ir rudens spalvomis išmargintą slėnį, kuriame susilieja dvi didžiulės upės, suprato, kad buivolų medžiotojai, sutikti didžiosiose aukštosiose lygumose beveik prieš mėnesį, sakė tiesą. Prisiminęs tuos malonius žmones, vaikiną nusišypsojo. Medžiotojai siūlė pasilikti su jais ir jis beveik susigundė. Ten jis sutiko merginą, kvatojusią kartu su juo, gilus juokas sklido iš jos lūpų, ir jauną vaikiną, kuris broliškai laikė savo delną ant jo rankos. Tačiau vaikiną negalėjo pasilikti.

Paliesti tekančios saulės spindulių klevai, augantys ant tolimesnio skardžio, suliepsnojo ryškiai raudona ir auksine spalvomis. Ten, ant uolėto iškyšulio, dunksančio virš upių santakos, stovėjo mūrai, apie kuriuos pasakojo medžiotojai. Galybė kaminų it trumpi stori pirštai rodė į dangų.

Jaunas vyras pakėlė prie akių žiūronus, lig tol kabėjusius ant krūtinės. Nuo staigaus judesio subarškėjo lokio nagų vėrinys.

Džeisonas Vitnis grįžo iš rytinio pasivaikščiojimo, tardamas sau, kad tai buvo pats geriausias pasivaikščiojimas, nors nejučia prisiminė,

jog kiekvieną rytą, kildamas nestačiu šlaiteliu vidinio kiemelio link ir uosdamas iš virtuvės, kurioje darbavosi Tačeris, sklindančius kepto kumpio ir kiaušinienės kvapus, jis kartodavo tą patį. Tačiau vyriškis vis tiek primygtinai sau tvirtino, jog šio ryto būta išties puikaus. Odą truputėlį žnaibė šaltukas, kol patekėjusi saulė nuvijo jį šalin, bet labiausiai vyrą sužavėjo lapai. Džeisonas stovėjo ant uolų ir žvelgė į upes, kurios (galbūt norėdamos papildyti aplink mirgančių rudens spalvų gamą) niekada anksčiau neatrodė tokios tamsiai mėlynos. Virš slėnio, beveik liesdamos sparnais medžių viršūnes, praskrido antys, o vienoje nedidukėje kūdroje, telkšančioje salpoje, iki kelių įbriedęs stovėjo briedis ir, įkišęs snukį į vandenį, skabė lelijas. Jam pakėlus galvą, nuo galingų ragų spindėdamas nutekėjo vanduo. Džeisonas įsivaizdavo girdįs, kaip nuo briedžio laša vanduo, nors žinojo, kad stovi gerokai per toli, jog galėtų girdėti.

Du šunys, lydėję jį šį rytą, nuskuodė į priekį ir dabar laukė kieme, žinoma, ne jo, nors jam patiktų taip galvoti, bet dubenėlių su édalu. Jiems išėjus iš namų, Bauseris, prislėgtas metų naštos, visą kelią ramiai bei sunkiai bindzino prie Džeisono kojų, o Klajūnas, kvailas šunytiš,

riešutmedžių giraitėje įvijo į medį anksti ieškoti maisto išsirususią voveraitę ir pabaidė pulką putpelių, bėginėjusių tarp moliūgų bei sukrautų į gubas kukurūzų rudens laukuose.

Atsivėrė durys ir į kiemelį, nešina dubenėliais abiem šunims, išėjo Marta. Sustojusi ji padėjo juos ant akmenų. Šunys kantriai bei pagarbiai laukė, vizgindami uodegas ir pastatę ausis. Atsitiesusi moteris nusileido žemyn šlaitu pasitikti savo vyro. Pabučiavusi jį kaip ir kasryt, įsikabino į parankę.

- Kol vaikštinėjai, pasikalbėjau su Nense, - pasakė ji.

Džeišonas pasikasė antakį, bandydamas prisiminti.

- Nensė? - paklausė jis.

- Na, žinoma, - atsakė Marta, - juk pažįsti ją. Vyriausioji Džefrio duktė. Jau taip seniai su ja nešnekėjau.

- Pagaliau prisiminiau, - tarė jis. - O kur Nensė buvo?

- Pakeliui į Šiaurinę žvaigždę. Jie neseniai persikėlė ir dabar yra gražiausioje planetoje... - atsakė Marta....